

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
V KADENCJA**

Warszawa, dnia 19 listopada 2004 r.

Druk nr 839

**MARSZAŁEK SEJMU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

**Pan
Longin PASTUSIAK
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Zgodnie z art. 121 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej mam zaszczyt przesłać Panu Marszałkowi do rozpatrzenia przez Senat uchwaloną przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej na 89. posiedzeniu w dniu 19 listopada 2004 r. ustawę

**o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy –
Prawo o ustroju sądów powszechnych.**

Z poważaniem

(-) Józef Oleksy

USTAWA
z dnia 19 listopada 2004 r.

**o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy
- Prawo o ustroju sądów powszechnych**

Art. 1.

W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 67 po § 2 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. W sprawie o naprawienie szkody wyrządzonej przez wydanie ustawy lub rozporządzenia Rady Ministrów niezgodnych z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą, a także w sprawie o naprawienie szkody wyrządzonej przez niewydanie takiego aktu normatywnego, którego obowiązek wydania przewiduje przepis prawa, czynności procesowe za Skarb Państwa podejmuje minister właściwy do spraw Skarbu Państwa. W sprawie o naprawienie szkody wyrządzonej przez wydanie lub niewydanie rozporządzenia przez inny organ konstytucyjnie do tego powołany czynności procesowe za Skarb Państwa podejmuje ten organ.”;

2) w art. 87¹ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się w postępowaniu o zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego oraz gdy stroną, jej organem, jej przedstawicielem ustawowym lub pełnomocnikiem jest sędzia, prokurator, notariusz albo profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych, a także gdy

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255 oraz z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384.

stroną, jej organem lub jej przedstawicielem ustawowym jest adwokat lub radca prawny.”;

3) w art. 328 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Uzasadnienie wyroku sporządza się na żądanie strony, zgłoszone w terminie tygodniowym od dnia ogłoszenia sentencji wyroku, a w wypadku, o którym mowa w art. 327 § 2 - od dnia doręczenia sentencji wyroku. Żądanie spóźnione sąd odrzuci na posiedzeniu niejawnym. Sąd sporządza uzasadnienie wyroku również wówczas, gdy wyrok został zaskarżony w ustawowym terminie oraz gdy wniesiono skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.”;

4) art. 329 otrzymuje brzmienie:

„Art. 329. Uzasadnienie wyroku sporządza się w terminie dwutygodniowym od dnia złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia, a gdy wniosek taki nie był zgłoszony - od dnia zaskarżenia wyroku lub wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. W sprawie zawiilej, w razie niemożności sporządzenia uzasadnienia w terminie, prezes sądu może przedłużyć ten termin na czas oznaczony, nie dłuższy niż trzydzieści dni.”;

5) art. 353¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 353¹. § 1. Jeżeli przepis szczególny tak stanowi, sąd rozstrzyga sprawę, wydając nakaz zapłaty.

§ 2. W postępowaniu upominawczym nakaz zapłaty może wydać także referendarz sądowy.”;

6) w art. 359 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Postanowienia, o których mowa w § 1, mogą być zmieniane lub uchylane także wówczas, gdy zostały wydane na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą.”;

7) w art. 387 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Jeżeli uzasadnienie nie zostało sporządzone, a w sprawie została wniesiona skarga kasacyjna lub skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, sąd drugiej instancji sporządza uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia w terminie dwóch tygodni od dnia wniesienia skargi.”;

8) po art. 387 dodaje się art. 387¹ w brzmieniu:

„Art. 387¹. W razie wydania przez sąd drugiej instancji orzeczenia, od którego przysługuje skarga kasacyjna, strony i ich przedstawiciele mają obowiązek, do czasu upływu terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, zawiadamiać sąd drugiej instancji o każdej zmianie miejsca zamieszkania.”;

9) art. 388 otrzymuje brzmienie:

„Art. 388. § 1. W razie wniesienia skargi kasacyjnej, gdyby na skutek wykonania orzeczenia stronie mogła być wyrządzona niepowetowana szkoda, sąd drugiej instancji może wstrzymać wykonanie zaskarżonego orzeczenia do czasu ukończenia postępowania kasacyjnego lub uzależnić wykonanie tego orzeczenia - a w razie oddalenia apelacji także orzeczenia sądu pierwszej instancji - od złożenia przez powoda stosownego zabezpieczenia. Postanowienie może być wydane na posiedzeniu niejawnym.

§ 2. Zabezpieczenie może również polegać na wstrzymaniu wydania powodowi sum pieniężnych po ich wyegzekwowaniu od pozwanego lub na wstrzymaniu sprzedaży zajętego majątku.

§ 3. Do czasu upływu terminu do wniesienia skargi kasacyjnej wstrzymuje się z urządami sprzedaż nieruchomości.

§ 4. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do wstrzymania skuteczności zaskarżonego orzeczenia niepodlegającego wykonaniu.”;

10) w art. 390 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli przy rozpoznawaniu apelacji powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sąd może przedstawić to zagadnienie do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu, odraczając rozpoznanie sprawy. Sąd Najwyższy w ładny jest przejąć sprawę do rozpoznania albo przekazać zagadnienie do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi tego Sądu.”;

11) uchyla się rozdział 1¹ w dziale V tytułu VI księgi pierwszej części pierwszej;

12) po art. 394 dodaje się art. 394¹ w brzmieniu:

„Art. 394¹. § 1. Zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną oraz skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

§ 2. W sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna, zażalenie przysługuje także na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, z wyjątkiem postanowień, o których mowa w art. 398¹, a także postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji.

§ 3. Do postępowania przed Sądem Najwyższym toczącego się na skutek zażalenia stosuje się odpowiednio art. 394 § 2 i 3, art. 395 i art. 397 § 1, art. 398¹⁰, art. 398¹⁴, art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze, art. 398¹⁶, art. 398¹⁷, art. 398²¹.”;

13) w tytule VI księgi pierwszej części pierwszej dodaje się dział Va w brzmieniu:

„Dział Va

Skarga kasacyjna

Art. 398¹. § 1. Od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie strona, Prokurator Generalny lub Rzecznik Praw Obywatelskich może wnieść skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

§ 2. Wniesienie skargi kasacyjnej przez stronę wyłącza - w zaskarżonym zakresie - wniesienie skargi kasacyjnej przez Prokuratora Generalnego lub Rzecznika Praw Obywatelskich.

Art. 398². § 1. Skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, w sprawach gospodarczych - niższa niż siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych, w sprawach z zakresu prawa pracy - niższa niż trzydzieści tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych - niższa niż piętnaście tysięcy złotych. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości

przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.”;

§ 2. Skarga kasacyjna jest niedopuszczalna także w sprawach:

- 1) o rozwód, o separację, o alimenty, o czynsz najmu lub dzierżawy oraz o naruszenie posiadania,
- 2) dotyczących kar porządkowych, świadectwa pracy i roszczeń z tym związanych oraz o deputaty lub ich ekwiwalent,
- 3) rozpoznanych w postępowaniu uproszczonym.

§ 3. Niedopuszczalna jest skarga kasacyjna od wyroku ustalającego nieistnienie małżeństwa lub orzekającego unieważnienie małżeństwa, jeżeli choćby jedna ze stron po uprawomocnieniu się wyroku zawarła związek małżeński.

Art. 398³. § 1. Skargę kasacyjną strona może oprzeć na następujących podstawach:

- 1) naruszeniu prawa materialnego przez błędą jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie,
 - 2) naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy.
- § 2. Prokurator Generalny może oprzeć skargę kasacyjną na podstawach określonych w § 1, jeżeli przez wydanie orzeczenia doszło do naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego, a Rzecznik Praw Obywatelskich - jeżeli przez wydanie orzeczenia doszło do naruszenia konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela.
- § 3. Podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów.

Art. 398⁴. § 1. Skarga kasacyjna powinna zawierać:

- 1) oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części,
 - 2) przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie,
 - 3) wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie oraz
 - 4) wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany.
- § 2. Ponadto skarga kasacyjna powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a w sprawach o prawa majątkowe powinna zawierać również oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia. Do skargi kasacyjnej dołącza się także dwa jej odpisy przeznaczone do akt Sądu Najwyższego oraz dla Prokuratora Generalnego, chyba że sam wniosł skargę.

Art. 398⁵. § 1. Skargę kasacyjną wnosi się do sądu, który wydał zaskarżone orzeczenie w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem stronie skarżącej.

§ 2. Termin do wniesienia skargi kasacyjnej przez Prokuratora Generalnego i Rzecznika Praw Obywatelskich wynosi sześć miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, a jeżeli strona zażądała doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem - od chwili doręczenia orzeczenia stronie.

Art. 398⁶. § 1. Jeżeli skarga kasacyjna nie spełnia wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2, przewodniczący w sądzie drugiej instancji wzywa skarżącego do usunięcia braków w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi.

- § 2. Sąd drugiej instancji odrzuca na posiedzeniu niejawnym skargę kasacyjną wniesioną po upływie terminu, skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 oraz skargę, której braków nie usunięto w terminie lub z innych przyczyn niedopuszczalną.
- § 3. Sąd Najwyższy odrzuca skargę kasacyjną, która podlegała odrzuceniu przez sąd drugiej instancji albo zwraca ją temu sądowi w celu usunięcia dostrzeżonych braków.
- § 4. O odrzuceniu skargi kasacyjnej niespełniającej wymagań określonych w art. 398⁴ § 1, Sąd Najwyższy zawiadamia właściwy organ samorządu zawodowego, do którego należy pełnomocnik.

Art. 398⁷. § 1. Strona przeciwna może wnieść do sądu drugiej instancji odpowiedź na skargę kasacyjną w terminie dwutygodniowym od doręczenia jej skargi. W razie wniesienia skargi kasacyjnej przez Prokuratora Generalnego lub Rzecznika Praw Obywatelskich odpowiedź na skargę mogą wnieść obydwie strony.

- § 2. Po upływie terminu do wniesienia odpowiedzi lub po zarządzeniu doręczenia odpowiedzi skarżecemu, sąd drugiej instancji niezwłocznie przedstawia skargę kasacyjną i odpowiedź wraz z aktami sprawy Sądowi Najwyższemu. Do akt sprawy dołącza się dwa odpisy zaskarżonego orzeczenia z uzasadnieniem.

Art. 398⁸. § 1. W każdej sprawie Sąd Najwyższy może zwrócić się do Prokuratora Generalnego o zajęcie na piśmie stanowiska co do skargi kasacyjnej wniesionej przez stronę i odpowiedzi na skargę. Prokurator Generalny lub wyznaczony przez niego prokurator przedstawia stanowisko w terminie trzydziestu dni, a jeżeli uzna, że wymaga tego ochrona praworządności, praw obywatelskich lub interesu publicznego bierze udział w postępowaniu kasacyjnym.

- § 2. Odpis pisma, o którym mowa w § 1, doręcza się stronom, które mogą się do niego ustosunkować w terminie czternastu dni, nie później jednak niż na rozprawie kasacyjnej.

Art. 398⁹. § 1. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli:

- 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne,
- 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,
- 3) zachodzi nieważność postępowania lub
- 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

- § 2. O przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy orzeka na posiedzeniu niejawnym. Postanowienie nie wymaga pisemnego uzasadnienia.

Art. 398¹⁰. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w składzie trzech sędziów. W pozostałych wypadkach Sąd Najwyższy orzeka w składzie jednego sędziego.

Art. 398¹¹. § 1. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną na posiedzeniu niejawnym, chyba że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, a skarżący złożył w skardze kasacyjnej wniosek o jej rozpoznanie na rozprawie. Sąd Najwyższy może także rozpoznać skargę kasacyjną na rozprawie, jeżeli przemawiają za tym inne wzgłydy.

§ 2. Sędzia sprawozdawca przedstawia na rozprawie zwięzle stan sprawy, ze szczególnym uwzględnieniem podstaw i wniosków kasacyjnych.

§ 3. Udzielając głosu stronom, przewodniczący może ograniczyć czas wystąpienia, stosownie do wagi i zawiłości sprawy.

§ 4. Jeżeli w rozprawie bierze udział Prokurator Generalny lub upoważniony przez niego prokurator, przewodniczący udziela mu głosu po wysłuchaniu stron.

Art. 398¹². Z wyjątkiem wypadków określonych w art. 173-175¹, postępowanie przed Sądem Najwyższym ulega zawieszeniu jedynie na zgodny wniosek stron.

Art. 398¹³. § 1. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania.

§ 2. W postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powołanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

§ 3. Skarżący może przytoczyć nowe uzasadnienie podstaw kasacyjnych.

Art. 398¹⁴. Sąd Najwyższy oddala skargę kasacyjną, jeżeli nie ma uzasadnionych podstaw albo jeżeli zaskarżone orzeczenie mimo błędного uzasadnienia odpowiada prawu.

Art. 398¹⁵. § 1. Sąd Najwyższy w razie uwzględnienia skargi kasacyjnej uchyła zaskarżone orzeczenie w całości lub w części i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania sądowi, który wydał orzeczenie, lub innemu sądowi równorzędnemu; Sąd Najwyższy może uchylić także w całości lub w części orzeczenie sądu pierwszej instancji i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania sądowi temu samemu lub równorzędnemu. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy przepis art. 415 stosuje się odpowiednio.

§ 2. W razie przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, sąd rozpoznaje ją w innym składzie.

Art. 398¹⁶. Jeżeli podstawa naruszenia prawa materialnego jest oczywiście uzasadniona, a skargi kasacyjnej nie oparto także na podstawie naruszenia przepisów postępowania lub podstawa ta okazała się nieuzasadniona, Sąd Najwyższy może na wniosek skarżącego uchylić zaskarżony wyrok i orzec co do istoty sprawy. Przepis art. 415 stosuje się odpowiednio.

Art. 398¹⁷. § 1. Jeżeli przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej wyłoni się zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, Sąd Najwyższy może odroczyć wydanie orzeczenia i przekazać to zagadnienie do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi tego Sądu.

§ 2. Uchwała powiększonego składu Sądu Najwyższego jest w danej sprawie wiążąca.

§ 3. Sąd Najwyższy w powiększonym składzie może przejąć sprawę do swego rozpoznania.

Art. 398¹⁸. W razie wniesienia skargi kasacyjnej przez Prokuratora Generalnego lub Rzecznika Praw Obywatelskich koszty procesu w postępowaniu kasacyjnym podlegają wzajemnemu zniesieniu.

Art. 398¹⁹. Jeżeli pozew ulegał odrzuceniu albo istniała podstawa do umorzenia postępowania, Sąd Najwyższy uchyla wydane w sprawie wyroki oraz odrzuca pozew lub umarza postępowanie. Przepis art. 415 stosuje się odpowiednio.

Art. 398²⁰. Sąd, któremu sprawa została przekazana, związany jest wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy. Nie można oprzeć skargi kasacyjnej od orzeczenia wydanego po ponownym rozpoznaniu sprawy na podstawach sprzecznych z wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy.

Art. 398²¹. Jeżeli nie ma szczególnych przepisów o postępowaniu przed Sądem Najwyższym, do postępowania tego stosuje się odpowiednio przepisy o apelacji, z tym że skargę kasacyjną cofnąć może również sama strona, a termin na sporządzenie uzasadnienia orzeczenia przez Sąd Najwyższy wynosi miesiąc.”;

14) w art. 399 dotyczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Na podstawie określonej w art. 401¹ postępowanie może być wznowione również w razie zakończenia go postanowieniem.”;

15) art. 401¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 401¹. Można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.”;

16) w art. 403 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Można żądać wznowienia, jeżeli na treść wyroku miało wpływ postanowienie niekończące postępowania w sprawie, wydane na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, uchylone lub zmienione zgodnie z art. 416¹. ”;

17) art. 405 otrzymuje brzmienie:

„Art. 405. Do wznowienia postępowania z przyczyn nieważności oraz na podstawie przewidzianej w art. 401¹ właściwy jest sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, a jeżeli zaskarżono orzeczenia sądów różnych instancji, właściwy jest sąd instancji wyższej. Do wznowienia postępowania na innej podstawie właściwy jest sąd, który ostatnio orzekał co do istoty sprawy.”;

18) w art. 407 dotyczasowa treść otrzymuje oznaczenie § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. W sytuacji określonej w art. 401¹ skargę o wznowienie wnosi się w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Jeżeli w chwili wydania orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego orzeczenie, o którym mowa w art. 401¹, nie było jeszcze prawomocne na skutek wniesienia środka odwoławczego, który został następnie odrzucony, termin biegnie od dnia doręczenia postanowienia o odrzuceniu, a w wypadku wydania go na posiedzeniu jawnym - od dnia ogłoszenia tego postanowienia.”;

19) art. 409 otrzymuje brzmienie:

„Art. 409. Skarga o wznowienie powinna czynić zadość warunkom pozwu oraz zawierać oznaczenie zaskarżonego orzeczenia, podstawę wznowienia i jej uzasadnienie, okoliczności stwierdzające zachowanie terminu do wniesienia skargi oraz wniosek o uchylenie lub zmianę zaskarżonego orzeczenia.”;

20) art. 410 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisanego terminu, niedopuszczalną lub nieopartą na ustawowej podstawie. Postanowienie może być wydane na posiedzeniu niejawnym.”;

21) uchyla się art. 411;

22) w art. 412:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Po ponownym rozpoznaniu sprawy sąd stosownie do okoliczności bądź oddala skargę o wznowienie, bądź uwzględniając ją zmienia zaskarżone orzeczenie albo je uchyla i w razie potrzeby pozew odrzuca lub postępowanie umarza.”,

b) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Jeżeli do rozstrzygnięcia o wznowieniu postępowania zakończonego wyrokiem właściwy jest Sąd Najwyższy, sąd ten orzeka tylko o dopuszczalności wznowienia, a rozpoznanie sprawy przekazuje sądowi drugiej instancji.”;

23) art. 415 otrzymuje brzmienie:

„Art. 415. Uchylając lub zmieniając wyrok, sąd na wniosek skarżącego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie orzeka o zwrocie spełnionego lub wyegzekwowanego świadczenia lub o przywróceniu stanu poprzedniego. Nie wyłącza to możliwości dochodzenia w osobnym procesie, także od Skarbu Państwa, naprawienia szkody poniesionej wskutek wydania lub wykonania wyroku.”;

24) dodaje się art. 416¹ w brzmieniu:

„Art. 416¹. W sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem mogą być uchylone postanowienia niekończące postępowania w sprawie, jeżeli zostały wydane na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą. Przepisy o wznowieniu postępowania stosuje się odpowiednio.”;

25) w tytule VI księgi pierwszej części pierwszej dodaje się dział VIII w brzmieniu:

„Dział VIII.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia

Art. 424¹. § 1. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe.

§ 2. W wyjątkowych wypadkach, gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, skarga przysługuje także od

prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie wydanego przez sąd pierwszej lub drugiej instancji, jeżeli strony nie skorzystały z przysługujących im środków prawnych, chyba że jest możliwa zmiana lub uchylenie orzeczenia w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych.

§ 3. Od orzeczeń sądu drugiej instancji, od których wniesiono skargę kasacyjną, oraz od orzeczeń Sądu Najwyższego skarga nie przysługuje. W takich wypadkach orzeczenie Sądu Najwyższego traktuje się jak orzeczenie wydane w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi.

Art. 424². W wypadkach określonych w art. 424¹ § 1 i 2 skargę może wnieść także Prokurator Generalny, jeżeli niezgodność orzeczenia z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego, albo Rzecznik Praw Obywatelskich, jeżeli niezgodność orzeczenia z prawem wynika z naruszenia konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela.

Art. 424³. Od tego samego orzeczenia strona może wnieść tylko jedną skargę.

Art. 424⁴. Skargę można oprzeć na podstawie naruszeń prawa materialnego lub przepisów postępowania, które spowodowały niezgodność orzeczenia z prawem, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda. Podstawą skargi nie mogą być jednak zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów.

Art. 424⁵. § 1. Skarga powinna zawierać:

- 1) oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości lub w części,
- 2) przytoczenie podstaw oraz ich uzasadnienie,
- 3) wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne,
- 4) uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy,
- 5) wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, a ponadto - gdy skargę wniesiono stosując art. 424¹ § 2 - że występuje wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi,
- 6) wniosek o stwierdzenie niezgodności orzeczenia z prawem.

§ 2. Ponadto skarga powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego. Do skargi - oprócz jej odpisów dla doręczenia ich uczestniczącym w sprawie osobom - dołącza się dwa odpisy przeznaczone do akt Sądu Najwyższego.

Art. 424⁶. § 1. Skargę wnosi się do sądu, który wydał zaskarżone orzeczenie, w terminie dwóch lat od dnia jego uprawomocnienia się.

§ 2. W razie stwierdzenia niezachowania warunków formalnych określonych w art. 424⁵ § 2, przewodniczący wzywa o poprawienie lub uzupełnienie skargi.

§ 3. Skargę, której braków strona nie uzupełniła w terminie, sąd odrzuca na posiedzeniu niejawnym.

Art. 424⁷. Po doręczeniu skargi stronie przeciwej, a gdy skargę wniosł Prokurator Generalny lub Rzecznik Praw Obywatelskich - obydwu stronom, sąd przedstawia niezwłocznie akta sprawy Sądowi Najwyższemu.

Art. 424⁸. § 1. Sąd Najwyższy odrzuca na posiedzeniu niejawnym skargę, jeżeli ulegała ona odrzuceniu przez sąd niższej instancji, skargę wniesioną po upływie terminu, skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 424⁵ § 1, jak również skargę z innych przyczyn niedopuszczalną.

§ 2. Skarga podlega także odrzuceniu, jeżeli zmiana zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych była lub jest możliwa albo jeżeli nie zachodzi wyjątek, o którym mowa w art. 424¹ § 2.

Art. 424⁹. Sąd Najwyższy odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania, jeżeli jest oczywiście bezzasadna.

Art. 424¹⁰. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw. Skarga podlega rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, chyba że ważne względy przemawiają za wyznaczeniem rozprawy.

Art. 424¹¹. § 1. Sąd Najwyższy oddala skargę w razie braku podstawy do stwierdzenia, że zaskarżone orzeczenie jest niezgodne z prawem.

§ 2. Uwzględniając skargę Sąd Najwyższy stwierdza, że orzeczenie jest w zaskarżonym zakresie niezgodne z prawem.

§ 3. Jeżeli sprawa ze względu na osobę lub przedmiot nie podlegała orzecznictwu sądów w chwili orzekania, Sąd Najwyższy - stwierdzając niezgodność orzeczenia z prawem - uchyla zaskarżone orzeczenie oraz orzeczenie sądu pierwszej instancji i odrzuca pozew albo umarza postępowanie.

Art. 424¹². W wypadkach nieuregulowanych przepisami niniejszego działu do postępowania wywołanego wniesieniem skargi stosuje się odpowiednio przepisy o skardze kasacyjnej.”;

26) użyty w art. 475¹, art. 479⁹ § 2, art. 479⁴² § 2, art. 626¹¹ § 2 i § 3, art. 775¹ § 1 i art. 1148 § 3 w różnych przypadkach wyraz „kasacja” zastępuje się użytymi w odpowiednich przypadkach wyrazami „skarga kasacyjna”;

27) w art. 479³⁵ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Skarga kasacyjna od orzeczenia sądu drugiej instancji przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.”;

28) w art. 479⁵⁶ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Skarga kasacyjna od orzeczenia sądu drugiej instancji przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.”;

29) w art. 479⁶⁷ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Skarga kasacyjna od orzeczenia sądu drugiej instancji przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.”;

30) w art. 479⁷⁸ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Skarga kasacyjna od orzeczenia sądu drugiej instancji przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.”;

31) w art. 498 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Nakaz zapłaty wydaje się, jeżeli powód dochodzi roszczenia pieniężnego, a w innych sprawach, jeżeli przepis szczególny tak stanowi.”;

32) w art. 502 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W nakazie zapłaty nakazuje się pozwanemu, żeby w ciągu dwóch tygodni od doręczenia tego nakazu zaspokoił roszczenie w całości wraz z kosztami albo w tym terminie wniósł sprzeciw do sądu.”;

33) w art. 503 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Pismo zawierające sprzeciw wnosi się do sądu, który wydał nakaz zapłaty, a w przypadku nakazu wydanego przez referendarza sądowego - do sądu, przed którym wytoczono powództwo. W piśmie pozwany powinien wskazać, czy zaskarża nakaz w całości czy w części, przedstawić zarzuty, które pod rygorem ich utraty należy zgłosić przed wdaniem się w spór, a także pozostałe zarzuty przeciwko żądaniu pozwu oraz wszystkie okoliczności faktyczne i dowody na ich potwierdzenie.”;

34) w art. 505⁹:

a) uchyla się § 1,

b) dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Apelację można oprzeć na zarzutach:

1) naruszenia prawa materialnego przez błędą jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie,

2) naruszenia przepisów postępowania, jeżeli uchybienia te mogły mieć wpływ na wynik sprawy.”;

35) w art. 505¹²:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli sąd drugiej instancji stwierdzi, że zachodzi naruszenie prawa materialnego, a zgromadzone dowody nie dają wystarczających podstaw do zmiany wyroku, uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania”;

b) dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Sąd drugiej instancji oddala apelację również wtedy, gdy mimo naruszenia prawa materialnego lub przepisów postępowania albo błędnego uzasadnienia zaskarżony wyrok odpowiada prawu.”;

36) art. 519¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 519¹ § 1. Od wydanego przez sąd drugiej instancji postanowienia co do istoty sprawy oraz od postanowienia w przedmiocie odrzucenia wniosku i umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie - w sprawach z zakresu prawa osobowego, rzecznego i spadkowego - przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

§ 2. W sprawach z zakresu prawa rodzinnego, opiekuńczego i kurateli skarga kasacyjna przysługuje tylko w sprawach o przysposobienie oraz o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólnoty majątkowej między małżonkami, chyba że wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż sto pięćdziesiąt tysięcy złotych.

§ 3. W postępowaniu rejestrówym skarga kasacyjna przysługuje jedynie od postanowień sądu drugiej instancji w przedmiocie wpisu lub wykreszenia z rejestru podmiotu podlegającego rejestracji.

§ 4. Skarga kasacyjna nie przysługuje w sprawach dotyczących:

- 1) przypadku rzeczy,
- 2) zarządu związanego ze współwłasnością lub użytkowaniem,
- 3) zabezpieczenia spadku i spisu inwentarza, wyjawienia przedmiotów spadkowych, zarządu spadku nieobjętego oraz zwolnienia wykonawcy testamentu,
- 4) zniesienia współwłasności i działu spadku, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż sto pięćdziesiąt tysięcy złotych.”;

37) w art. 781 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Nakazowi zapłaty nadaje klauzulę wykonalności sąd, który go wydał. Nakazowi zapłaty wydanemu przez referendarza sądowego klauzulę wykonalności nadaje sąd, przed którym wytoczono powództwo.”;

38) art. 782 otrzymuje brzmienie:

„Art. 782. § 1. Klauzulę wykonalności nadaje sąd jednoosobowo na wniosek wierzyciela. Tytułowi wydanemu w postępowaniu, które zostało lub mogło być wszczęte z urzędu, sąd nadaje klauzulę wykonalności z urzędu.

§ 2. Nakazowi zapłaty sąd nadaje klauzulę wykonalności z urzędu niezwłocznie po jego uprawomocnieniu się.”.

39) w art. 1151 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Sąd orzeka po przeprowadzeniu rozprawy. Na postanowienie sądu okręgowego w przedmiocie wykonalności przysługuje zażalenie, a od postanowienia sądu apelacyjnego - skarga kasacyjna; można także żądać wznowienia postępowania, które zostało zakończone prawomocnym postanowieniem.”.

Art. 2.

W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Zadania z zakresu ochrony prawnej w sądach wykonują także referendarze sądowi.”;

2) w art. 147 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W sądach rejonowych i okręgowych są zatrudniani referendarze sądowi do wykonywania określonych w ustawach czynności należących do sądów w zakresie ochrony prawnej, a w szczególności postępowania w sprawach związanych z prowadzeniem ksiąg wieczystych i rejestrów sądowych.”;

3) w art. 151 § 10 otrzymuje brzmienie:

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U z 2001 r. Nr.154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 188, poz. 1838 i Nr 228, poz. 2256 oraz z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376 i Nr 185, poz. 1907

„§ 10. Za przewinienia mniejszej wagi referendarz ponosi odpowiedzialność porządkową. Karą porządkową wymierzaną przez prezesa sądu jest upomnienie.”;

4) w art. 152 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Referendarze sądowi zatrudnieni na obszarze tego samego sądu okręgowego co najmniej raz w roku odbywają zebranie referendarzy sądowych okręgu.”;

5) w art. 153 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Wraz z mianowaniem prezes sądu okręgowego przydziela aplikanta referendarskiego do sądu, w którym będzie odbywać aplikację.”.

Art. 3.

Sprawy wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy toczą się od tego dnia według przepisów tej ustawy, z tym że do złożenia i rozpoznania kasacji od orzeczenia wydanego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, a także do odmowy przyjęcia jej do rozpoznania, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 4.

1. W postępowaniach upominawczych wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy, jeżeli w tym dniu nakaz zapłaty nie był jeszcze wydany przez sąd, nakaz zapłaty może wydać referendarz sądowy.
2. Nadanie klauzuli wykonalności nakazom zapłaty wydanym przed dniem wejścia w życie ustawy następuje zgodnie z dotychczas obowiązującymi przepisami.

Art. 5.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 6 lutego 2005 r., z tym że:

- 1) przepis art. 67 § 3 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą wchodzi w życie z dniem ogłoszenia,
- 2) przepisy art. 353¹, art. 498 § 1, art. 502 § 1, art. 503 § 1, art. 781 § 3, art. 782 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą oraz art. 2 i art. 4 wchodzą w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia.

MARSZAŁEK SEJMU

(-) Józef OLEKSY